

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 402/2023-47

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miroslava Duriša a sudcov Ladislava Duditša a Libora Duľu (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky spoločnosti **Majetkový Holding, a. s.**, Staromestská 3, Bratislava, IČO 35 823 364, zastúpenej Mgr. Martinom Babčanikom, advokátom, Oravská ulica 8, Miloslavov, proti uzneseniu Krajského súdu v Prešove č. k. 9 CoE 49/2022-132 zo 14. marca 2023 takto

r o z h o d o l :

1. Uznesením Krajského súdu v Prešove č. k. 9 CoE 49/2022-132 zo 14. marca 2023 **b o l o p o r u š e n é** základné právo sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a jej právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Uznesenie Krajského súdu v Prešove č. k. 9 CoE 49/2022-132 zo 14. marca 2023 **z r u š u j e a v e c v r a c i a** Krajskému súdu v Prešove na ďalšie konanie.
3. Krajský súd v Prešove **j e p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľke trovy konania v sume **796,28 eur** a zaplatiť ich právnomu zástupcovi sťažovateľky do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky

1. Ústavnému súdu bola 16. júna 2023 doručená ústavná sťažnosť sťažovateľky, ktorou namieta porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a základného práva vyjadriť sa k všetkým vykonávaným dôkazom podľa čl. 48 ods. 2 ústavy uznesením Krajského súdu v Prešove (ďalej len

„krajský súd“) č. k. 9CoE 49/2022-132 zo 14. marca 2023 (ďalej len „uznesenie krajského súdu“). Sťažovateľka navrhla, aby ústavný súd vyslovil porušenie jej označených práv napadnutým uznesením krajského súdu, zrušil ho a priznal jej náhradu trov konania.

2. Uznesením č. k. IV. ÚS 402/2023-20 z 10. augusta 2023 ústavný súd prijal ústavnú sťažnosť na ďalšie konanie v celom rozsahu.

3. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľka ako oprávnená v exekučnej veci o vymoženie sumy 13 540,80 eur s príslušenstvom vymáhala od povinných svoju pohľadávku judikovanú platobným rozkazom Krajského súdu v Košiciach č. k. 11Cb/18408/92 z 19. marca 1996. Uvedená vec bola vedená na Okresnom súde Poprad (ďalej aj „okresný súd“ alebo „exekučný súd“) pod sp. zn. 0 Er 1525/2000. Povinný v 2. rade doručil exekučnému súdu návrh na zastavenie exekúcie a na jej odklad v zmysle § 57 ods. 1 písm. g) Exekučného poriadku. Exekučný súd uznesením č. k. 0Er/1525/2000 z 26. apríla 2022 (ďalej len „uznesenie exekučného súdu“) o predmetnom návrhu rozhodol tak, že v časti úroku z omeškania vo výške 28 % ročne vyhlásil exekúciu za neprípustnú a exekučné konanie zastavil.

4. Proti uzneseniu exekučného súdu podala sťažovateľka odvolanie, o ktorom rozhodol krajský súd napadnutým rozhodnutím tak, že uznesenie exekučného súdu potvrdil, stotožňujúc sa s jeho názorom a poukazujúc na rozhodnutia Súdneho dvora Európskej únie (ďalej len „súdny dvor“) týkajúce sa neprijateľných zmluvných podmienok.

5. Sťažovateľka uviedla, že exekučný súd v odôvodnení svojho rozhodnutia najprv poukázal na právne závery vyplývajúce z rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 7Ecd0/241/2013 z 3. decembra 2013, v zmysle ktorého *„exekučný súd nedisponuje právomocou rušiť a či meniť rozhodnutie, ktoré je exekučným titulom a súčasne nemôže naprávať chyby alebo nedostatky exekučného titulu...“*, následne odvodil svoju právomoc vecne preskúmať exekučný titul z § 57 ods. 1 písm. l) Exekučného poriadku, ktorý s účinnosťou od 1. januára 2015 založil exekučnému súdu právomoc zastaviť exekúciu, ak je výkon exekučného titulu v rozpore s verejným poriadkom.

6. Sťažovateľka v podanom odvolaní proti uzneseniu exekučného súdu zásadným spôsobom namietala nedostatok právomoci exekučného súdu na vecný prieskum exekučného titulu, zdôrazňujúc, že exekučné súdy sú vo všeobecnosti oprávnené skúmať len naplnenie podmienky formálnej a materiálnej právoplatnosti, avšak nie sú oprávnené akokoľvek meniť či rušiť právoplatné súdne rozhodnutia alebo tieto vecne preskúmať. Sťažovateľka tiež uviedla, že § 57 ods. 1 písm. l) Exekučného poriadku, od ktorého odvodzoval exekučný súd svoju právomoc na vecný prieskum exekučného titulu, bol do Exekučného poriadku zavedený až zákonom č. 335/2014 Z. z. o spotrebiteľskom rozhodcovskom konaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, a to jednoznačne v záujme ochrany spotrebiteľa vo vzťahu k rozhodcovským rozsudkom vydaným v spotrebiteľských rozhodcovských konaniach.

7. Krajský súd reagoval tvrdením, že *„z rozsudku súdneho dvora C-448/17 vyplýva, že súdny dvor nevyklučuje preskúmanie exekučného titulu - platobného rozkazu z hľadiska existencie neprijateľných zmluvných podmienok v spotrebiteľskej zmluve.“* Poukázal aj na ďalšiu judikatúru súdneho dvora v spotrebiteľských veciach pod C-419/18, C-483/18, C 618/10, C 472/11 a C-807/19 (body 14 a 15 odôvodnenia napadnutého uznesenia). V bode 16 odôvodnenia krajský súd

konštatoval, že „je irelevantné, či platobný rozkaz bol vydaný vyšším súdnym úradníkom alebo sudcom, pokiaľ nebol podrobený ex offico súdnej kontrole neprijateľných zmluvných podmienok. Súd nemôže odmietnuť preskúmanie exekučného titulu, ktorý bol vydaný na podklade spotrebiteľskej zmluvy, pretože by tým rezignoval na princíp efektívnej ochrany spotrebiteľa, ktorý je, spočívajúc v princípe rovnosti zbrani, súčasťou základného práva na súdnu ochranu.“.

8. Arbitrárnosť uznesenia krajského súdu v otázke právomoci exekučného súdu na vecný prieskum exekučného titulu je v tomto prípade daná a preukázaná jeho svojvôľou pri vymedzení právnych a skutkových východísk a záverov vo vzťahu k posúdeniu otázky existencie právomoci exekučného súdu vecne preskúmať exekučný titul, ktoré sú v príkrom rozpore so základnými právnymi a skutkovými okolnosťami prejednávanej veci. Argumentácia odvolacieho súdu je totiž založená výlučne na premise, že „súd nemôže odmietnuť preskúmanie exekučného titulu, ktorý bol vydaný na podklade spotrebiteľskej zmluvy“ (bod 16 uznesenia krajského súdu), ktorá má mať oporu aj v judikatúre súdneho dvora v spotrebiteľských veciach. Základom nároku sťažovateľky vymáhaného v predmetnej exekúcii však nebola spotrebiteľská zmluva a povinní nemali postavenie spotrebiteľov.

9. Rovnako tak odvolacím súdom obsiahlo interpretovaná judikatúra súdneho dvora v spotrebiteľských veciach je vo vzťahu k meritu prejednávanej veci podľa sťažovateľky absolútne irelevantná. Sťažovateľka, naopak, poukázala aj na súvisiacu judikatúru ústavného súdu, napr. uznesenia sp. zn. IV. ÚS 160/2019, II. ÚS 663/2016, IV. ÚS 104/2019.

10. Akceptovaním výkladu § 57 ods. 1 písm. l) Exekučného poriadku, v zmysle ktorého je exekučný súd oprávnený vecne preskúmať akýkoľvek exekučný titul a zastaviť exekúciu pri zistení, že jeho výkon je v akomkoľvek rozpore s právnym poriadkom Slovenskej republiky, by sa celé základné konanie uskutočňované podľa Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) stalo podľa sťažovateľky úplne zbytočným a obsolentným. S poukazom na uvedené sťažovateľka zastáva názor, že krajský súd vecným prieskumom exekučného titulu, čo sa týka ním priznaného úroku z omeškania, prekročil svoju právomoc v zmysle príslušných ustanovení Exekučného poriadku.

11. Odopretie výkonu práva sťažovateľke judikovaného právoplatným a vykonateľným rozhodnutím všeobecného súdu v nesporebiteľskej veci bez zrušenia exekučného titulu opravnými prostriedkami v rámci základného konania len na základe svojvoľného rozhodnutia odvolacieho (exekučného) súdu vo vykonávacom konaní je nepochybne v rozpore so základným právom na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právom na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

12. Sťažovateľka uviedla, že základom právneho vzťahu v prejednávanej veci bola úverová zmluva zo 6. júna 1990, na základe ktorej poskytol právny predchodca oprávneného – Slovenská štátna sporiteľňa dlžníkovi strednodobý podnikateľský úver na investície. Úverová zmluva bola navyše uzavretá ešte podľa § 382a a nasl. Hospodárskeho zákonníka. Je preto nepochybne, že právne vzťahy vyplývajúce z tejto zmluvy sa spravujú ustanoveniami Hospodárskeho zákonníka, teda nemajú spotrebiteľský charakter.

13. Krajský súd sa k uvedenej zásadnej námietke v napadnutom rozhodnutí nevyjadril a len zopakoval tvrdenia, že 28 % ročný úrok z omeškania je zjavne neprímeraný a v rozpore

s dobrými mravmi, pričom poukazoval na rozhodnutia nemeckých a švajčiarskych súdov, ktoré sa však týkali spotrebiteľských vecí. V závere konštatoval, že z absolútne neplatnej dohody o úrokoch oprávnenému nemožno priznať žiadne právo. Právny záver o neprimeranosti úroku z omeškania nemá okrem toho žiadnu oporu vo vykonanom dokazovaní.

14. Ak odvolací súd na vec aplikoval ustanovenia Občianskeho zákonníka, osobitne ustanovenia na ochranu spotrebiteľa, ktoré preukázateľne aplikovať nemohol, potom nepochybne došlo k porušeniu práva sťažovateľky, aby sa v jej veci rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy, ktorá má základ v platnom právnom poriadku Slovenskej republiky, a to v takej intenzite, ktorá bez akýchkoľvek pochybností znamená porušenie jej základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

15. Sťažovateľka tiež poukázala na nesprávny procesný postup exekučného súdu, ktorý jej znemožnil, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces a základného práva na vyjadriť sa k všetkým vykonaným dôkazom. Exekučný súd opomenul svoju zákonnú povinnosť podľa § 167 ods. 1 CSP a návrh povinného na zastavenie exekúcie sťažovateľke ako oprávnenej na vyjadrenie nepredložil. Napriek tomu exekučný súd vo svojom rozhodnutí konštatoval, že preskúmal okrem iného aj „vyjadrenie oprávneného“. Dôvody a právne posúdenie veci, ktoré viedli exekučný súd k zastaveniu exekúcie, sa tak sťažovateľka dozvedela až zo samotného rozhodnutia.

16. Sťažovateľka nesprávny procesný postup exekučného súdu výslovne namietala v podanom odvolaní. Krajský súd sa k tejto námietke sťažovateľky ani jediným slovom nevyjadril, nesprávny procesný postup exekučného súdu a jeho dôsledky v odvolacom konaní neodstránil. Ide preto o extrémny prípad odopretia spravodlivosti (*denegatio iustitiae*), v ktorom krajský súd odoprel jednému z účastníkov možnosť realizácie jeho procesných práv a ktorý bez akýchkoľvek pochybností predstavuje porušenie princípu rovnosti zbraní, základného práva oprávneného na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a osobitne tiež základného práva vyjadriť sa k všetkým vykonaným dôkazom podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

17. Krajský súd sa podľa názoru sťažovateľky nevysporiadal s jej podstatnými vecnými argumentmi. Ignorovaním zákonnej povinnosti v zmysle § 387 ods. 3 CSP odvolací súd porušil jej označené práva.

II.

Vyjadrenie krajského súdu, zúčastnenej osoby a replika sťažovateľky

II.1. Vyjadrenie krajského súdu:

18. Krajský súd k ústavnej sťažnosti uviedol, že úvahy napísané v dôvodoch napadnutého rozhodnutia vychádzajú z konkrétnych faktov, sú logické, majúce oporu v obsahu spisového materiálu. V dôvodoch rozhodnutia sú obsiahnuté také skutočnosti skutkového i právneho posúdenia veci, aké sú žiadané aplikáciou § 220 CSP. Postup odvolacieho súdu i obsah jeho rozhodnutia je zákonný, preskúmateľný a nearbitráry.

19. K zásadnému argumentu sťažovateľky o nesprávnosti názoru súdu vychádzajúceho zo spotrebiteľského charakteru zmluvy napriek tomu, že priznaný nárok vznikol 6. júna 1990

na základe zmluvy uzavretej podľa Hospodárskeho zákonníka, a taktiež k argumentu o tom, že § 57 ods. 1 písm. l) Exekučného poriadku bol zavedený (len) vo vzťahu k rozhodcovským rozsudkom, krajský súd uviedol:

- Základy spotrebiteľskej politiky, dôležitosť ochrany spotrebiteľa, boli Radou Európskeho hospodárskeho spoločenstva dané už programami o politike ochrany a informovanosti spotrebiteľa z rokov 1975 a 1981, pričom do právneho poriadku Československa bola ochrana spotrebiteľov formálne zavedená prijatím zákona Slovenskej národnej rady č. 130/1981 Zb. o vnútornom obchode v znení neskorších predpisov, o čom svedčí § 20 ods. 1 písm. f), § 29 ods. 1 písm. f) tohto zákona, z ktorého nevyplýva, že by sa nemal vzťahovať na právny vzťah vzniknutý na základe ustanovení Hospodárskeho zákonníka.

- Verejnoprávna ochrana spotrebiteľov spočíva aj v oprávnení danom súdu, ktorý nemôže pri posudzovaní zmluvného vzťahu rezignovať v zmysle absolutizácie ochrany autonómie vôle v zmluvnom vzťahu, neprihliadajúc na verejný záujem na ochranu spotrebiteľov pred nekalými praktikami a dojednaniami v zmluvách. Slovenská republika sa už v rámci asociačnej dohody z októbra 1993 zaviazala participovať na systéme ochrany spotrebiteľov. V tejto súvislosti poukázal na nález Ústavného súdu Českej republiky č. k. I. ÚS 342/09 z 15. júna 2009.

- Pokiaľ sťažovateľka poukazovala na nemožnosť prelomenia prieskumu exekučného titulu posudzovaním primeranosti dohodnutého úroku z omeškania z dôvodu jeho priznania v základnom konaní, krajský súd poukázal na rozsudok súdneho dvora z 22. mája 2022 v spojených veciach C-693/19 a C-831/19.

II.2. Vyjadrenie zúčastnenej osoby:

20. Zúčastnená osoba, ktorou je ██████████ zastúpený Stentors advokátskou kanceláriou s. r. o., v mene ktorej koná advokát a konateľ JUDr. Michal Hulena, uviedol, že sťažovateľka opomína skutočnosť, že pohľadávka bola od neho vymáhaná z titulu ručenia, teda nebol hlavným dlžníkom z úverovej zmluvy. ██████████ ako ručiteľ v úverovej zmluve vyhlásil, že preberá ručenie za celý záväzok podľa § 52 a nasl. Občianskeho zákonníka, nie podľa § 383 a nasl. Hospodárskeho zákonníka, ako to urobil druhý ručiteľ ██████████. Okamihom, keď sa pre nesplácanie úveru hlavnými dlžníkmi aktivoval ručiteľský záväzok, je potrebné na tento záväzok nazerať ako na občianskoprávny.

21. Zúčastnená osoba preto zastáva názor, že exekučný súd na ňu správne nazeral ako na spotrebiteľa a v tomto kontexte právne posudzoval jej záväzok uhradiť dlh sťažovateľke a v tomto kontexte tiež posúdil nárok na zaplatenie úroku z omeškania vo výške 28 % ročne ako neprípustný, neprimeraný a v rozpore s dobrými mravmi.

22. K námietke sťažovateľky o absencii právomoci exekučného súdu vecne preskúmať exekučný titul zúčastnená osoba, poukazujúc na odôvodnenie uznesenia ústavného súdu č. k. II. ÚS 545/2010-15, považuje záver krajského súdu o oprávnení exekučného súdu preskúmať súlad exekučného titulu so zákonom v ktoromkoľvek štádiu exekučného konania a nielen pred vydaním poverenia za plne korešpondujúci so zámerom zákonodarcu vyjadreným aj v iných ustanoveniach Exekučného poriadku a nielen v § 44 ods. 2 Exekučného poriadku v rozhodnom znení. V kontexte prejednávanej veci potom súdy preskúmali exekučný titul a jeho súlad s verejným poriadkom, pričom celkom správne dospeli k záveru, že výkon exekučného titulu

je v rozpore s verejným poriadkom, a preto bola exekúcia z tohto dôvodu zastavená a v časti úrokov z omeškania bola vyhlásená za neprípustnú.

23. Ak sťažovateľka poukazuje na to, že postupom exekučného súdu došlo k nesprávnemu procesnému postupu, keď opomenul návrh na zastavenie exekúcie zúčastnenej osoby doručiť sťažovateľke, takáto povinnosť exekučného súdu z Exekučného poriadku nevyplýva. Oprávnenému sa obligatórne doručuje rozhodnutie súdu, ktorým rozhodol o návrhu povinného na zastavenie exekúcie a proti ktorému je oprávnený v zákonom ustanovených prípadoch a ustanoveným spôsobom podať odvolanie. Výklad sťažovateľky o tom, že jej exekučný súd opomenul doručiť návrh na zastavenie exekúcie, čím jej odňal možnosť konať pred súdom, považuje zúčastnená osoba za nesprávny.

24. Zúčastnenej osobe, ktorou je [REDAKOVANÉ], sa ústavnú sťažnosť nepodarilo doručiť.

II.3. Replika sťažovateľky:

25. Sťažovateľka vo svojej replike k stanovisku krajského súdu uviedla, že nesúhlasí so záverom krajského súdu o riadnom odôvodnení napadnutého rozhodnutia, pretože krajský súd sa s podstatnými tvrdeniami sťažovateľky nevysporiadal. Ani jednou vetou sa krajský súd nevyjadril k nesprávnemu procesnému postupu okresného súdu, v dôsledku ktorého sa sťažovateľka nemohla vyjadriť k návrhu povinného v 2. rade (zúčastnená osoba) na zastavenie exekúcie ani k namietanej nesprávnej aplikácii nesprávneho právneho predpisu. Sťažovateľka zopakovala svoju argumentáciu o nemožnosti aplikácie právnej ochrany spotrebiteľa na právny vzťah založený úverovou zmluvou uzatvorenou podľa Hospodárskeho zákonníka medzi dvomi podnikateľskými subjektmi, ktorej predmetom bolo poskytnutie strednodobého úveru na investície.

26. Krajským súdom uvádzaný rozsudok súdneho dvora C-693/19 a C-831/19 vzhľadom na nespotebiteľský charakter veci je podľa sťažovateľky neaplikovateľný.

27. Samotné ustanovenie § 57 ods. 1 písm. 1) Exekučného poriadku v znení účinnom do 31. marca 2017 bolo do Exekučného poriadku zavedené zákonom č. 335/2014 Z. z. o spotrebiteľskom rozhodcovskom konaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov v záujme ochrany spotrebiteľa vo vzťahu k rozhodcovským rozsudkom vydaným v spotrebiteľských rozhodcovských konaniach, ktorých výkon by bol v rozpore s verejným poriadkom, preto je predmetné ustanovenie v nespotebiteľských veciach nepoužiteľné.

28. Sťažovateľka poukázala na rozhodnutia ústavného súdu (IV. ÚS 160/2019, II. ÚS 663/2016, IV. ÚS 104/2019), z ktorých vyplýva viazanosť exekučného súdu exekučným titulom v nespotebiteľských veciach.

29. Záver konajúcich súdov pri aplikácii dôvodu zastavenia exekúcie pre rozpor s verejným poriadkom [§ 57 ods. 1 písm. 1) Exekučného poriadku] považuje sťažovateľka za extenzívny, arbitrárny a ústavne neudržateľný.

30. K vyjadreniu zúčastnenej osoby sťažovateľka uviedla, že v predmetnej veci bol hlavným zabezpečeným záväzkom úverový záväzok dlžníka podľa Hospodárskeho zákonníka, preto zúčastnená osoba nesie ručiteľský záväzok za dlžníka, ktorý bol podnikateľom, a to v rozsahu záväzku vyplývajúceho z úverovej zmluvy, a preto ani zúčastnená osoba nemá postavenie spotrebiteľa. Názor zúčastnenej osoby o nedoručení návrhu povinného na zastavenie exekúcie

sťažovateľke, a teda neposkytnutí možnosti vyjadriť sa k tomuto návrhu, považuje sťažovateľka za nesprávny. Uvedený nesprávny procesný postup okresného súdu krajský súd vo svojom vyjadrení nijako nerozporoval.

III.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

31. Podstata námietok sťažovateľky spočíva v neodôvodnenosti, nezákonnosti a arbitrárnosti napadnutého rozhodnutia, ktoré považuje za ústavne neudržateľné, a teda v rozpore s právom na súdnu ochranu (čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru). Porušenie označených práv sťažovateľka vníma predovšetkým v nedostatku riadneho odôvodnenia napadnutého uznesenia krajského súdu potvrdzujúceho rozhodnutie súdu prvej inštancie o zastavení exekúcie. Súčasne sťažovateľka namieta porušenie svojho základného práva vyjadriť sa k všetkým vykonávaným dôkazom podľa čl. 48 ods. 2 ústavy v dôsledku nesprávneho procesného postupu okresného súdu, ktorý sťažovateľke ako oprávnenej v exekučnom konaní nedoručil návrh povinného na zastavenie exekúcie, čím jej odňal možnosť vyjadriť sa.

32. Vychádzajúc z podstaty námietok sťažovateľky, ústavný súd konštatuje, že zásadne nie je oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie práva s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách (I. ÚS 5/00, I. ÚS 17/01, III. ÚS 391/09). Ústavný súd nevykladá iné ako ústavné zákony, a preto preskúmava len to, či orgán verejnej moci ten-ktorý zákon nevyložil spôsobom, ktorý je svojvoľný (arbitráry) alebo ústavne neudržateľný pre zjavné pochybenia alebo omyly v posudzovaní obsahu takýchto právnych úprav (II. ÚS 348/08).

33. Arbitrárnosť a zjavná neodôvodnenosť rozhodnutí všeobecných súdov je najčastejšie daná rozporom súvislostí ich právnych argumentov a skutkových okolností prerokúvaných prípadov s pravidlami formálnej logiky alebo absenciou jasných a zrozumiteľných odpovedí na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (IV. ÚS 115/03, III. ÚS 209/04).

34. Všeobecný súd by teda mal vo svojej argumentácii obsiahnutej v odôvodnení svojho rozhodnutia dbať tiež na to, aby premisy zvolené v rozhodnutí, rovnako ako závery, ku ktorým na základe týchto premís dospel, boli pre širšiu právnickú (ale aj laickú) verejnosť prijateľné, racionálne, ale v neposlednom rade aj spravodlivé a presvedčivé. Všeobecný súd musí súčasne vychádzať z toho, že práve tieto súdy majú poskytovať v civilnom súdnom konaní materiálnu ochranu zákonnosti tak, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov (obdobne napr. IV. ÚS 1/02, II. ÚS 174/04, III. ÚS 117/07, III. ÚS 332/09).

35. Tieto zásady týkajúce sa vzťahu ústavného súdu a všeobecných súdov pri ochrane ústavnosti, ktoré možno vyvodiť z doterajšej konštantnej judikatúry ústavného súdu, boli relevantné aj v danej veci. Z týchto hľadísk preto posudzoval ústavný súd aj sťažovateľkou napadnuté uznesenie krajského súdu.

36. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti namieta, že v odvolaní proti rozhodnutiu súdu prvej inštancie uviedla zásadné argumenty, s ktorými sa krajský súd nevysporiadal v odôvodnení napadnutého uznesenia, hoci v zmysle § 387 ods. 3 CSP tak mal urobiť. Sťažovateľka v odvolaní proti uzneseniu okresného súdu (čl. III odvolania) namietala nesprávne právne posúdenie veci, poukazujúc na nespotrebitel'ský charakter úverovej zmluvy uzatvorenej podľa ustanovení Hospodárskeho zákonníka o poskytnutí strednodobého úveru na investície, čo v danej veci vylučovalo aplikáciu ustanovení Občianskeho zákonníka v spotrebiteľských veciach, a tým aj vecné preskúmanie exekučného titulu, ktorým bol v danej veci platobný rozkaz, nie rozhodcovský rozsudok ani notárska zápisnica. Týmto postupom exekučný súd podľa názoru sťažovateľky prekročil svoju právomoc. Súčasne sťažovateľka (čl. I odvolania) namietala nesprávny procesný postup súdu prvej inštancie, ktorý jej znemožnil vyjadriť sa k návrhu na zastavenie exekúcie, ktorý jej nebol pred rozhodnutím okresného súdu doručený.

37. Ako už bolo uvedené, krajský súd odvolaním napadnuté uznesenie súdu prvej inštancie o zastavení exekúcie z dôvodu, že výkon exekučného titulu je v rozpore s verejným poriadkom, potvrdil ako vecne správne, keď sa stotožnil s jeho záverom, že pokiaľ sa od povinných vymáhala suma 13 540,80 eur s 28 % úrokom z omeškania ročne od 16. mája 1992 do zaplatenia a od povinných už bola vymožená suma 66 769,98 eur, je táto zjavne neprimeraná k výške zabezpečenej povinnosti, a teda je v rozpore s dobrými mravmi. Krajský súd zdôraznil, že úroky za poskytovanie peňažných prostriedkov podliehajú *ex offico* súdnej kontrole v rámci imperatívu dobrých mravov. V ďalšom odôvodnení krajský súd, poukazujúc na judikatúru súdneho dvora v spotrebiteľských veciach, konštatoval, že v súdnom konaní, v ktorom bol vydaný exekučný titul – platobný rozkaz, sa uplatňoval nárok, ktorý vznikol v súvislosti so spotrebiteľskou zmluvou, a nebolo prihliadnuté na neprijateľné zmluvné podmienky. Na základe uvedeného odvolací súd videl dôvody na zastavenie exekúcie podľa § 57 ods. 1 písm. l) Exekučného poriadku.

38. Ústavný súd po preskúmaní odôvodnenia napadnutého uznesenia krajského súdu dospel k záveru, že napadnutým uznesením krajského súdu došlo k neprípustnému zásahu do označených práv sťažovateľky. Krajský súd síce postupoval podľa § 387 ods. 2 CSP, avšak vôbec nereagoval na vecnú a právnu argumentáciu sťažovateľky uvedenú v jej odvolaní (v čl. I a III) proti rozhodnutiu súdu prvej inštancie, ktorá sa nepremietla ani do sumarizácie odvolacích dôvodov v napadnutom rozhodnutí. Táto potreba reagovať aj na tieto zásadné námietky bola o to naliehavejšia, že vyplynula z procesnej situácie, keď súd prvej inštancie o zastavení exekúcie rozhodol bez toho, aby sa k zamýšľanému právnemu posúdeniu o neprijateľnosti zmluvných podmienok za daných skutkových okolností sťažovateľka mohla vyjadriť a poskytnúť svoje právne argumenty. Sťažovateľka sa totiž o neprijateľnosti zmluvných podmienok, a teda vecnom posúdení exekučného titulu – platobného rozkazu, dozvedela z rozhodnutia súdu prvej inštancie a až v odvolaní mohla prvýkrát uplatniť svoje argumenty. Navyše hodnotenie krajského súdu, že súd prvej inštancie dospel k správne záveru o neprijateľných zmluvných podmienkach v úverovej zmluve bez vyjadrenia sa k zásadnej odvolacej námietke o uzatvorení tejto zmluvy podľa ustanovení Hospodárskeho zákonníka, a následnú konštatáciu, že je irelevantné, či bol platobný rozkaz vydaný vyšším súdnym úradníkom alebo sudcom, v opísaných procesných súvislostiach možno považovať za arbitrárny záver, ktorý nevyplýva z riadneho odôvodnenia napadnutého rozhodnutia.

39. Ústavný súd súčasne konštatuje, že krajský súd sa nevysporiadal ani s relevantnou argumentáciou sťažovateľky uznesením ústavného súdu č. k. IV. ÚS 160/2019 z 11. decembra 2019, v ktorom ústavný súd uviedol, že „právny názor okresného súdu... že nebol oprávnený preskúmať (vecnú) správnosť a zákonnosť nároku vyplývajúceho z právoplatného a vykonateľného platobného rozkazu, ktorý je podkladom na vykonanie exekúcie, považuje z ústavného hľadiska za udržateľný a zároveň za konformný s ustálenou judikatúrou slovenských všeobecných súdov v obdobných veciach.“.

40. Keďže za opísaných procesných okolností krajský súd mal povinnosť sa argumentačne vysporiadať s námietkami sťažovateľky vznesenými v jej odvolaní (pretože ich nemala možnosť uplatniť v konaní pred súdom prvej inštancie, pozn.), krajský súd zlyhal, ak nereagoval na podstatné tvrdenia a argumentáciu sťažovateľky, čím nepochybne došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu a spravodlivý proces, ktoré zahŕňa v sebe aj právo na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia.

41. Pokiaľ ide o argumentáciu krajského súdu európskym spotrebiteľským právom (ktorú zopakoval vo vyjadrení k ústavnej sťažnosti), ktoré umožňuje exekučnému súdu skúmať exekučný titul z hľadiska existencie neprijateľných zmluvných podmienok v spotrebiteľskej zmluve, a z toho plynúci záver krajského súdu, že exekučný súd v danej veci nemôže odmietnuť preskúmanie exekučného titulu, ktorý bol vydaný na podklade spotrebiteľskej zmluvy, s uvedeným právnym posúdením sa bez vysporiadania sa s argumentáciou sťažovateľky o charaktere záväzkového vzťahu nemožno stotožniť.

42. Vzhľadom na uvedené ústavný súd dospel k záveru, že napadnutým uznesením, ktorým krajský súd bez náležitého zdôvodnenia potvrdil uznesenie okresného súdu o vyhlásení exekúcie v časti o vymoženie úroku z omeškania vo výške 28 % za neprípustnú a ktorým exekúciu zastavil, bolo porušené základné právo na súdnu ochranu zaručené v čl. 46 ods. 1 ústavy a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru tak, ako to je uvedené v bode 1 výroku tohto rozhodnutia.

43. Ústavný súd v súvislosti s návrhom sťažovateľky na zrušenie napadnutého rozhodnutia a vrátenie veci krajskému súdu dospel k záveru, že pre dosiahnutie nápravy vo veci je nevyhnutné, aby tomuto návrhu vyhovel (výrok 2). Krajský súd je v ďalšom konaní vo veci podľa § 134 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) viazaný právnymi názormi ústavného súdu vyjadrenými v tomto náleze.

44. Sťažovateľka namietala aj porušenie svojho základného práva na to, aby sa mohla vyjadriť k všetkým vykonaným dôkazom, podľa čl. 48 ods. 2 ústavy. Za okolností, keď ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovel a vyslovil porušenie práva sťažovateľky na súdnu ochranu, zároveň zrušil napadnuté uznesenie krajského súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie, bolo už bez právneho významu, aby vyhovel explicitne aj tejto námietke sťažovateľky, ktorú bude krajský súd povinný posúdiť. Zrušenie napadnutého uznesenia krajského súdu má totiž v procesnej rovine za následok pokračovanie súdneho konania vo fáze, v akej sa nachádzalo pred jeho vydaním. Ústavný súd preto, riadiac sa zásadou minimalizácie zásahov do rozhodovacej činnosti všeobecných súdov, tejto časti ústavnej sťažnosti nevyhovel (výrok 4 nálezu).

IV. Trovy konania

45. Ústavný súd priznal sťažovateľke (§ 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde) nárok na náhradu trov konania v celkovej sume 796,28 eur.

46. Sťažovateľka určila základnú sadzbu tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby z tarifnej hodnoty, ktorou bola výška vymáhanej pohľadávky, a teda vychádzala z názoru, že predmet konania je možné oceniť peniazmi, a preto požadovala priznanie trov konania v celkovej výške 1 138,54 eur. Ústavný súd je však toho názoru, že predmetom konania pred ústavným súdom je označené základné právo či sloboda (a nie výška vymáhanej pohľadávky v exekučnom konaní), a teda predmet konania nie je možné oceniť v peniazoch, a preto ústavný súd pri výpočte trov konania vychádzal z toho, že základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby je jedna šestina výpočtového základu [§ 11 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“)] a nadväzne aplikoval aj § 16 ods. 3 a § 18 ods. 3 vyhlášky. Základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2023 je vo výške 208,67 eur (§ 11 ods. 3 vyhlášky) a hodnota režijného paušálu je vo výške 12,52 eur. Sťažovateľke vznikol nárok na náhradu trov konania za tri úkony právnej služby uskutočnené v roku 2023 (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie ústavnej sťažnosti ústavnému súdu a vyjadrenie k stanovisku krajského súdu a zúčastnenej osoby) vo výške 663,57 eur, čo spolu s daňou z pridanej hodnoty predstavuje sumu 796,28 eur.

47. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je krajský súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľky (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 CSP) označeného v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 11. októbra 2023

Miroslav Duriš
predseda senátu